

ДЕСТРУКТИВНІ ЧИННИКИ, ЩО ПЕРЕШКОДЖАЮТЬ ОБНОВЛЕННЮ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

Оршанський Л.В.

доктор педагогічних наук, професор
завідувач кафедри технологічної та професійної освіти
Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка, м. Дрогобич

Технологічна освіта, будучи важливим складником Державних стандартів базової і повної загальної середньої освіти (2011 [1] та 2020 рр. [2]), донині трактується як ключовий чинник й важливий інструмент соціалізації учнів, процес і результат діяльнісного освоєння ними загальних і спеціальних способів технологічної трансформації дійсності, розвитку технологічної культури, творчих здібностей тощо. Однак в останні роки цілі цього виду освіти зазнали кардинальних змін: з одного боку, відбувається шалений тиск високотехнологічного конкурентного світу, в якому пріоритет віддається цифровій грамотності, а з іншого – рівень технічного мислення і технологічної культури сучасних школярів не витримує жодної критики (фактично: «старе» в технологічній освіті – втрачено, а «нове» – не набуто). Це, звісно, позначається на змісті роботи як діючих педагогів, так і професійній підготовці майбутніх учителів трудового навчання та технологій.

Мабуть не викликає заперечень те, що особливість професійної діяльності вчителя трудового навчання та технологій полягає в інтеграції психологічної, педагогічної та техніко-технологічної складових. Кваліфікований вчитель має володіти сучасними освітніми технологіями, виробничо-технологічними компетентностями, цифровою грамотністю, бути здатним до організації комунікативного процесу з урахуванням особливостей дитячої психології, готовим до впровадження інновацій в освітній процес тощо. В ідеалі вчитель трудового навчання та технологій має бути модерним педагогом і просунутим технічним фахівцем у багатьох сферах. Водночас, як свідчить реальна практика, існуюча система педагогічної освіти не може забезпечити належне освоєння студентами наукомістких високотехнологічних галузей. Відтак шкільна технологічна освіта гостро реагує на проблему якісного кадрового забезпечення.

На часі обґрунтування соціально-економічної необхідності та важливості професійної підготовки сучасних учителів технологій з огляду на відбудову України у повоєнний час, створення організаційних і педагогічних умов, відповідних завданням Нової української школи, швидкий пошук шляхів проектування змісту та можливих технологій його реалізації з огляду на суспільні потреби, перспективи розвитку новітніх галузей виробництва, цифрову трансформацію економіки. У зв'язку зі стрімкою зміною технологій оновлюються форми і види педагогічної діяльності вчителя, а, відповідно, і його кваліфікація педагога, оскільки освітній процес, з одного боку, стає більш динамічним і технологічним, а з іншого – більш творчим, що потребує нових, креативних підходів.

Однак нині існують *деструктивні чинники*, що перешкоджають оновленню системи професійної підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій, до яких, на нашу думку, належать: 1) традиційні дисциплінарні межі, що склалися в педагогічному мисленні та науковій культурі (тут слід згадати вислів академіка Д. Тхоржевського про вчителя загальнотехнічних дисциплін і праці, який по суті навчається на інженера-механіка, «паралельно» здобуваючи спрощену психолого-педагогічну та методичну підготовку); 2) змістова роз'єднаність, неузгодженість обов'язкових навчальних дисциплін і блоків дисциплін за вибором студента; 3) вузька спеціалізація професійної підготовки у різних педагогічних ЗВО (спрямованість на декоративно-ужиткове мистецтво, технічну творчість, дизайн, агрономію й ін.); 4) розрив між змістом професійної освіти та реальною педагогічною практикою; 5) недостатність нових прийнятних й адаптованих форм освітнього процесу і методів навчання; 6) відсутність реальної академічної автономії кафедр у впровадженні нових стандартів, формуванні ефективних освітніх програм, реалізація яких потребує значних фінансових ресурсів для осучаснення матеріально-технічної бази й освітньої інфраструктури, оновлення викладацького складу кафедр молодими науковими кадрами, врешті-решт – достойної оплати праці, що забезпечує особистості економічну свободу. І це далеко не повний перелік проблем, які потребують негайного реагування з боку держави.

Висновок: якщо ключовим методологічним принципом функціонування та розвитку системи професійної підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій є принцип відповідності трансформаційних змін в науці, техніці, технологіях, а відтак – в освіті, то ключовим соціальним принципом має стати відповідальність держави перед педагогом, дотримання його прав на гідне життя, працю, самореалізацію.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти: *Постанова Кабінету міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-п#n9>

2. Державний стандарт базової середньої освіти: *Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898*. URL: <http://school19.zp.ua/wp-content/uploads/2020/10/derzhstandart-converted.pdf>

ДІЯЛЬНІСТЬ НАУКОВИХ ШКІЛ З ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

Титаренко В. П.

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії і методики технологічної освіти, м. Полтава

Упродовж багатомісячної історії поняття наукова школа є історичним, яке зазнало надзвичайного розвитку. Поява колективної форми творчої діяльності появилася ще у античну епоху. Це учителі, учні та послідовники різних учень. Таким прикладами стародавніх філософських шкіл можуть бути мілетська, піфагорійська, школа Платона, а також школа Г. Галілея.

Поняття «наукова школа» характеризується різними дефініціями. У науковій літературі проблемою наукової школи займався К. Ланге. Він аналізував класичну наукову школу, яка формується на базі університету під керівництвом відомого вченого. Ф. Мільков писав, що «наукова школа» - це історично визначений колектив, який активно розробляє перспективні проблеми наукового напрямку. На сучасному етапі О. Шаблій відзначає, що наукова школа - це передусім система оригінальних наукових ідей і їх втілень у наукові принципи, теорії і концепції, а також у конструктивні розробки групою (колективом чи науковими інституціями тощо) учених, переважно однодумців на чолі з визначною особистістю.

«Сучасний тлумачний словник української мови» трактує наукову школу як напрям у науці, літературі, мистецтві, суспільно політичній думці, який ґрунтується на спільних поглядах, ідеях, принципах тощо.

В українському педагогічному енциклопедичному словнику наукова школа характеризується особливими успіхами і, як правило, пов'язується з іменами відомих учених.